

Täysistunto

Torstai 3.12.2015 klo 16.01—21.22

13. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 41/2015 vp Leena Meri ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

20.26 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tällä hetkellä eläinsuojelulain uudistus meneillään, ja siinä on ollut tarkoituksena eläimen itseisarvo, hyvinvointi ja kunnioitus. Työ aloitettiin viime hallituskaudella, ja työ piti saada valmiiksi 31.12.2014 mennessä. Tätä varten oli perustettu ohjausryhmä. Tätä toimikautta on jatkettu, ja nyt on luvattu, että tämä työ valmistuisi tämän hallituskauden aikana.

Tämä on hyvin laaja valmistelu, ja tähän valmisteluun on mukaan kytketty eläimeen sekaantumisen täyskielto ja kriminalisointi. Tällä hetkellä rikosoikeudellinen vastuu edellyttää, että eläimelle aiheutuisi kärsimystä, kipua tai tuskaa. Ongelmana on tietysti ollut se, että kärsimyksen, kivun ja tuskan määrittely on käytännössä usein mahdotonta näyttää toteen. Tuomioistuimessahan syyttäjällä on näyttötaakka eliikkä hänen pitää osoittaa kaikki tunnusmerkistön mukaiset seikat. Usein ei ole mitään jälkiä havaittavissa.

Tuo ohjausryhmä, joka on maa- ja metsätalousministeriön asettama, on ainakin julkisuudessa esittänyt, että se olisi tekemässä eläinseksin täyskieltoa jo pelkkänä tekona. Tämän kesän aikana ja keväällä on käyty paljon keskustelua ja tämä asia on ollut julkisuudessaakin, ja EU-maista vain Suomi, Unkari ja Romania ovat maita, jotka sallivat eläimiin sekaantumisen pelkkänä tekona niin, että sitä ei ole pelkkänä tekona kriminalisoitu.

Vastaavanlainen aloite tästä eläinseksin kriminalisoinnista on tehty myös elokuussa 2015, ja se löytyy oikeusministeriön sivuilta.

Maa- ja metsätalousministeriön ylitarkastaja Minna Ruotsalo on myös kertonut, että nykyisin tiedetään, että eläinseksiä harrastetaan enemmän kuin yleisesti ajatellaan. Se on tabu, ja siitä ei haluta puhua. Siksi olenkin tämän asian korjaamiseksi tehnyt seuraavansisällöisen lakialoitteen rikoslain 17 lukuun. Luen ensin perustelut: Eläimiin sekaantuminen on Suomessa rangaistavaa, jos teko täyttää eläinsuojelulaissa kuvatun eläinsuojelurikkomuksen tai rikoslaissa kuvatun lievän eläinsuojelurikoksen tai törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistön. Tässä on lähtökohtana, että toiminnan on pitänyt olla julmaa tai aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Sitä ei ole siis kriminalisoitu pelkän teon tasolla, vaan nuo edellä mainitut ehdot tulee täyttää. Jos teko ei täytä noita ehtoja, se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

jää kokonaan rankaisematta. Se on siis sallittua. Eläimeen sekaantumisella tarkoitetaan perinteisesti sukupuoliyhteyden rinnastettavaa yhteyttä ihmisen ja eläimen välillä — tämä on hallituksen esityksestä numero 6 vuodelta 1997.

Nykyään siis kriminalisointien keskeinen ongelma on tässä asiassa se, miten näyttää tämä kärsimys, kipu ja tuska. Me tuskin voimme haastatella tätä eläintä. Se lienee melko mahdotonta. Totta tämä on varsinkin tapauksissa, joissa eläimeen ei jää minkäänlaisia jälkiä, joista viranomaiset voisivat tehdä päätelmiä. Rikosoikeudellista vastuuta ei siis synny. Se, että tapahtunutta vahinkoa ei pystytä näillä edellytyksillä osoittamaan, ei kuitenkaan siis tarkoita sitä, että vahinkoa ei olisi tapahtunut.

Nykyiset rikoslain kriminalisoinnit eivät myöskään ole linjassa. Rikoslain 17 luvun 18 §:ssä on kriminalisoitu sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittäminen, ja se pitää sisällään tapaukset, joissa levitetään kuvia tai kuvatalenteita, joissa sukupuolisiveellisyyttä loukkaavasti joko todellisuuspohjaisesti tai todenmukaisesti esitetään eläimeen sekaantumista. Eläimeen sekaantumista esittävän kuvan levittäminen on kriminalisoitu mutta varsinainen teko eli itse eläimeen sekaantuminen ei ole. Eläimeen sekaantuminen on kriminalisoitu vain, jos siitä aiheutuu kärsimystä ja kipua. Kaikki muut pornografian lajit, joiden levittämisen rikoslain 17 luvun 18 § kieltää, ovat kiellettyjä pelkkinä tekoina. Tässä on ristiriitaa. Toisin sanoen nykyisellään eläimiin sekaantumista esittävän kuvan levittäminen on koettu vaaraksi yleiselle järjestykselle ja moraalille mutta siis varsinaista eläimiin sekaantumista ei. Tämä ristiriita tulisi ehdottomasti poistaa laista.

Eläimiin sekaantumisen täyskielto perustuu siihen, että nykyinen lainsäädäntö, jossa sitä ei ole kriminalisoitu, ei vastaa ihmisten moraali- ja oikeustajua. Se ei kohtelee eläimiä yksilöinä, vaikka teko voi olla eläimille erittäin haitallinen. Tuossa uudistuksessa, josta aikaisemmin kerroin, on nimenomaan lähtökohtana eläimen itseisarvo, hyvinvointi ja kunnioitus. Myös esimerkiksi Norja, Tanska ja Ruotsi ovat viime vuosina kriminalisoineet eläimiin sekaantumisen pelkkänä tekona.

Totean jo tässä vaiheessa, että tietenkään tämä laki ja rangaistavuus ei luonnollisesti koskisi millään lailla esimerkiksi avustamista eläimen astuttamisessa tai muita normaaleja hoitotoimenpiteitä. Tämän totesin siksi tässä lakialoitteessani, koska olen kysynyt myös ministeriöstä tätä asiaa. Ministeriön vastauksessa kirjalliseen kysymykseen minulle todettiin, että tätäkin seikkaa tulee pohtia. Siksi totesin, ettei tietenkään tämä sitä tarkoita. Eläimiä saa hoitaa aivan normaalisti ja astutuksessa avustaa. Se on aivan normaalia. Ei sillä ole mitään tekemistä seksin kanssa.

Vaikka osa näistä teoista voisi olla haitattomia, ei minkään teon kriminalisoimatta jättämisestä voida rakentaa pelkästään sen varaan, että kyseinen teko on kohteelleen haitaton. Tärkeämpää on teon sijaan kiinnittää huomiota siihen, onko kriminalisointi tai sen tekemättä jättäminen haitallista. Kärsimyksen, tuskan ja kivun asettaminen rangaistavuuden ehdoksi voi johtaa siihen, että tekoa yritetään siinä toivossa, että eläin ei kokisikaan sitä kipua. Tekojen määrä vuorostaan heijastuu suoraan eläinten kokeman kärsimyksen määrään. Eläimiin sekaantumisen täyskieltoa ei voi myöskään jättää tekemättä sen takia, että tällainen toiminta voi jossakin yksittäisessä tapauksessa olla eläimen kannalta haitatonta. Kyse on mielestäni teosta, joka on pääsääntöisesti eläimelle haitallista ja tuskaa aiheuttavaa. Lisäksi se loukkaa eläinten oikeuksia ja hyvinvointia.

Kaikki eläinsuojelurikokset on kriminalisoitu rikoslain 17 luvussa. Eläimiin sekaantuminen voitaisiin tehdä rangaistavaksi pikaisesti erillisellä rikoslain muutoksella ja ilman, että odotamme tätä eläinsuojelulain kokonaisuudistusta, joka tuntuu kestävän aina vaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

vuosia ja vuosia. Rangaistusasteikoksi eläimeen sekaantumiselle olisi perusteltua asettaa eläinsuojelurikosta vastaava asteikko eli sakkoa tai vankeutta enintään kaksi vuotta. Kriminalisoinnin tarkoituksena on eläimien suojaamisen lisäksi lainsäätäjän viesti, ettei eläimeen seksuaalisesti sekaantumista voida pitää hyväksyttävänä.

Näin ollen olen ehdottanut rikoslain 17 lukuun uutta 14 b §:ää, ja se kuuluisi siten, että "Eläimiin sekaantuminen" on otsikko ja teon kuvaus on tällainen: "Joka on sukupuoliyhteydessä tai siihen verrattavassa seksuaalisessa kanssakäymisessä eläimen kanssa, on tuomittava eläimeen sekaantumisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi."

Ruotsissa tämä on tekona kriminalisoitu vuonna 2014, ja siellä on juuri tämä rangaistusasteikko.

20.36 Kari Kulmala ps: Arvoisa rouva puhemies! Norja, Tanska ja Ruotsi ovat viime vuosina kriminalisoineet eläimiin sekaantumisen nimenomaan tekona. Suomi on samanarvoinen maa edellä mainittujen maiden kanssa, joten jo tämänkin vuoksi meidän on kuuluttava samaan ryhmään. Olemme myös sivistysvaltio, jonka tehtävänä on kunnioittaa jokaisista eläintä. Lähtökohtana tulee olla eläimen hyvinvointi, kunnioitus sekä eläimen itseisarvo.

Tällä hetkellä eläimeen sekaantumisen kriminalisoinnin keskeinen ongelma on ollut siinä, kuten jo edustaja Merikin aloituspuheessaan kertoi, että eläimen kärsimyksen, tuskan ja kivun määrittäminen on ollut vaikeaa ja niiden toteen näyttäminen poliisitutkinnassa sekä käräjillä monesti vielä vaikeampaa. Rikosoikeudellista vastuuta ei siis synny, ellei esitutkinnassa pystytä osoittamaan, että eläin on todella kokenut kärsimystä, kipua tai tuskaa. Mielestäni edellä mainittuihin seikkoihin ei pitäisi kiinnittää ollenkaan huomiota. Sukupuoliyhteydessä tai siihen verrattavassa seksuaalisessa kanssakäymisessä eläimen kanssa olevan teko on yksinkertaisesti tuomittava Suomen kaltaisessa sivistysvaltiossa.

Olen edellisessä työssäni saanut hälytystehtäviä navettoihin, missä niin sanottu kravattisonni on ollut täydessä toiminnassa jakkaralla hiehon tai lampaan takana. Arvoisat edustajat, se ei välttämättä ole ollut mikään kaunis näky. Nykyisen lainsäädännön mukaan kyseessä on kuitenkin vain kotirauhan rikkominen ja rangaistusvaatimuksella käsiteltävä teko. Teosta kuitenkin kärsii eniten juuri tuo hieho tai lammas, jonka hyvinvointia, kunnioitusta ja itseisarvoa on loukattu. Meidän sivistyneiden ihmisten on kunnioitettava myös eläinten oikeuksia. Toisaalta, eihän pedofiilikaan ymmärrä tekevänsä lapselle mitään pahaa, hänhän on lapselle omasta mielestään vain hyväntekijä. Onko tällainen zoofiilikin hyväntekijä? Ellei ole, tulee tämä lakiesitys hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Pidän lakiesitystä erittäin tärkeänä ja hyvänä.

20.39 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Erittäin harvoin puhumme eläimistä, eläinten hyvinvoinnista, täällä istuntosalissa. Viime kaudella taisi olla yksi tai kaksi kertaa, ja tällä kaudella muistaisin yhden suullisen kyselytunnin yhden kysymyksen, joka koski eläimiä. Totta kai meillä on haasteellinen paikka tänä päivänä ja isot kysymykset, joiden parissa pitää puurtaa, mutta eläimiä ei sovi unohtaa, ja joskus on aika puhua myös eläinten hyvinvoinnista.

Kuten edustaja Meri tässä sanoi, eläinsuojelulaki uudistuu — sen pitäisi uudistua tällä hallituskaudella. Vanha on 20 vuoden takaa. Ohjausryhmä tekee kovin töitä. Onkin tärkeää, että siitä tulisi parempi laki kuin edellinen, siis eläinten hyvinvoinnin kannalta. Meillä on tuotantoeläimiä, meillä on luonnoneläimiä, meillä on lemmikkieläimiä, koiriakin noin 650 000 Suomenmaassa. Jos ajattelemme eläinsuojelurikoksia, niin niitä tapahtuu tör-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

keitäkin ja sanktiot ovat hyvin pieniä. Katteoria, että voisi antaa kovemmankin rangaistuksen, on olemassa, ja sitä on nyt lisätty ja tehty rangaistavammaksi, mutta tätä ei käytetä. On todella harvinaista, että tulee edes ehdollista, vaikka olisi kuinka törkeä eläintensuojelurikos. Kerran on tainnut tulla ehdotonta, 2012. Pitäisi kiinnittää huomiota tähän hyvin paljon.

Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta käsittelee eläimiin sekaantumista tekona. Rikoslaisissa ei ole yksiselitteisesti tuomittu eläimiin sekaantumista niissä tapauksissa, joissa eläimelle ei ole aiheutunut tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Kaikenlainen eläimiin sekaantuminen on kuitenkin moraalisesti väärin ja ristiriidassa rikoslain muiden säännösten kanssa. Lakialoitteen päämääränä on yksiselitteisesti kriminalisoida kyseinen toiminta.

Arvoisa puhemies! Eläimiin sekaantuminen on Suomessa rangaistavaa, jos teko täyttää eläinsuojelulaisissa kuvatun eläinsuojelurikkomuksen tai rikoslaisissa kuvatun lievän eläinsuojelurikoksen tai törkeän eläinsuojelurikoksen tunnusmerkistön. Rikoslain osalta lähtökohtana on, että toiminnan on pitänyt olla julmaa tai aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Eläimiin sekaantumista ei siis ole kriminalisoitu pelkän teon tasolla vaan ainoastaan mainituilla ehdoilla. Jos teko ei täytä minkään edellä mainitun rikoksen tunnusmerkistöä, ei eläimiin sekaantuminen ole laissa rangaistavaa. Nykyisen lainsäädännön ongelma piilee siinä, että kärsimyksen, tuskan ja kivun määritteleväminen on vaikeaa ja niiden toteennäyttäminen vastaavasti usein vielä haastavampaa. Eläimeen ei välttämättä jää mitään jälkiä, joista viranomaiset voisivat tehdä päätelmiä. Tällöin rikosoikeudellista vastuuta ei usein synny.

Eläimiin sekaantumisen kriminalisoinnin nykytilanne ei myöskään ole linjassa rikoslain muiden säännösten kanssa. Kaikki pornografian lajit, joiden levittämisen rikoslain 17 luvun 18 § kieltää, ovat kiellettyjä myös pelkkinä tekoina. Eläimiin sekaantuminen ei kuulu tähän joukkoon. Kuvan levittäminen koetaan siis vaaraksi yleiselle järjestykselle ja moraalille mutta varsinaista eläimiin sekaantumista ei. Tässä on iso ristiriita. Kyseinen ristiriita tulisi poistaa pikimmiten laista. Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa eläimiin sekaantuminen tekona on jo kriminalisoitu. Lakiehdotuksessa esitetty kriminalisointi koskee vain eläimen vahingoittamista eikä luonnollisesti eläimen astuttamisessa avustamista tai muita normaaleja hoitotoimenpiteitä.

Eläimiin sekaantumisen täyskieltoa ei pidä jättää tekemättä sen takia, että toiminta voi joissain yksittäisissä tapauksissa olla kohteena olevan eläimen kannalta haitatonta. Kyse on teosta, joka on pääsääntöisesti eläimelle haitallista ja tuskaa aiheuttavaa. Se on selkeä loukkaus eläinten oikeuksia sekä hyvinvointia kohtaan. Kriminalisointi toimisi lisäksi lainsäätäjän viestinä, ettei eläimeen seksuaalisesti sekaantumista voida pitää hyväksyttävänä.

Edellä olevan perusteella edustaja Meri on tehnyt lakialoitteen, jota kannatan lämpimästi. — Kiitos.

20.44 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Mitä yhteistä on Suomella, Unkarilla ja Romanialla? Ne ovat ainoat maat, joissa eläimiin sekaantuminen ei ole laissa kiellettyä. Meidän tulisi ottaa eläinten oikeudet vakavasti. Tämä on myös hyvin ajankohtainen, koska Suomen eläinsuojelulakia ollaan parhaillaan uudistamassa. Eläin ei ole vain esine. Kriminalisoinnin tarkoituksena eläinten suojaamisen lisäksi on lainsäätäjän viesti, ettei eläimeen seksuaalisesti sekaantumista voida pitää hyväksyttävänä. Pidän lakiesitystä hyvänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2015 vp

20.45 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Muutaman asian lisään:

Minuun on ollut yhteydessä tämmöinen Suomen Eläintenystävien Foorumi, ovat olleet tuonne maa- ja metsätalousministeriöönkin yhteydessä, ja tästä huomaa, että he eivät ilmeisesti ymmärrä, että tämä nyt ei ole sama kuin ihmisten välinen seksuaalinen teko. He kutsuvat itseään zoofiilikoiksi, ja he — minä olen saanut tämmöisen ison muistion — kertovat siitä, että tämä on seksuaalinen suuntautuneisuus ja että Ruotsissa tätä on tutkittu ja ainakin noin 1 prosentti ihmisistä on zoofiilisessa suhteessa eläimen kanssa. Laskeskelin, että se olisi Suomessa noin 50 000 ihmistä, mutta ei se nyt tietysti voi olla, koska eiväthän meillä kaikki aikuisia ole. He arvelisivat itse, että Ruotsissa niitä on noin 95 000. Tämä ryhmä on jonkinlainen ryhmä, joka ei halua tuoda nimiään esille, ovat minulle kertoneet, eräs oman nimensä, mutta en sitä saa missään yhteydessä julkaista enkä julkaise. He perustelevat ja sanovat, että he harrastavat sitä seksiä vain pääasiassa oman eläimensä kanssa ja eivät he halua aiheuttaa eläimelle vahinkoa, ja toteavat, että eläimet kyllä kykenisivät ilmaisemaan mielipiteensä kehonkielellä, että voi puolustautua hampailla tai kavioilla potkimalla ja eläin voi tehdä heidän mukaansa aloitteen seksuaalisesta kanssakäymisestä. Eläin on kuitenkin alisteinen ihmiselle, se on ihan selvä asia.

Kyllä meidän täytyy antaa tämmöinen viesti yhteiskunnassa, että rikoslain tehtävänä on ilmoittaa, että joku teko ei ole hyväksyttävää. Eräs henkilö sanoi minulle, että ei se ehkä poista sitä ilmiötä. No ei varmastikaan, eivät meillä kaikki muutkaan rikokset ole rikoslain avulla poistuneet, esimerkiksi rattijuopumus tai pedofilia, mutta poistaisimmeko me ne rikoslaista tämän takia, niin enpä usko.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.